

Datum
2021-08-23

Diarienummer
KLN-2021/813.109

Handläggare
Susanne Wallgren
Susanne.Wallgren@huddinge.se

Klimat- och stadsmiljönämnden

Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar, SOU 2021:51 – svar på remiss

Förslag till beslut

Klimat- och stadsmiljönämnden antar förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat den 23 augusti 2021, som sitt remissvar till kommunstyrelsen på betänkandet *Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar*, SOU 2021:51 från Miljödepartementet.

Sammanfattning

Huddinge kommun har av Miljödepartementet remitterats SOU 2021:51 - Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar. Klimat- och stadsmiljönämnden har fått den statliga utredningen på remiss av kommunstyrelsen.

Utredningen har haft två huvuduppdrag: dels att se över artskyddsförordningen med fridlysningsreglerna, dels att förbättra förutsättningarna för arbetet med att förebygga, upptäcka och lagföra artskyddsrelaterad brottslighet.

Artskyddsutredningen utgör en gedigen genomgång över relevanta områden inom ramen för det uppdrag som givits, såväl avseende internationell rätt, EU-rätt, nationell rätt som dess tillämpning och praxis.

Det är positivt att utredningen framför förslag för att förhindra artskyddsbrott, som exempelvis förbud mot privata samlingar av fågelägg och även täpper till håll i lagstiftningen som försvårat arbetet mot illegal handel med hotade djur.

Beskrivning av ärendet

Huddinge kommun har av Miljödepartementet remitterats betänkandet *Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar*, SOU 2021:51. Klimat- och stadsmiljönämnden har fått betänkandet på remiss av kommunstyrelsen. Ärendet har samberetts mellan kommunstyrelsens förvaltning och miljö- och bygglovsförvaltningen.

Utredningen i korthet

Utredningen har haft två huvuduppdrag: dels att se över artskyddsförordningen med fridlysningsreglerna, dels att förbättra förutsättningarna för arbetet med att förebygga, upptäcka och lagföra artskyddsrelaterad brottslighet.

Utgångspunkten har varit att det är vårt gemensamma ansvar att uppnå en balans där fridlysta arter ska kunna samexistera med mänsklig verksamhet i ett varierat vardagslandskap kompletterat med skyddade områden. En annan utgångspunkt har varit att värna äganderätten genom att stärka rättssäkerheten och öka förutsägbarheten genom ett tydligt regelverk.

Syftena med utredningen har således varit att å ena sidan föreslå ett effektivt skydd för arterna som är utformat utifrån skyddsbehovet, å andra sidan den privata äganderätten i skogen som ska värnas och stärkas på olika sätt, bland annat genom att stärka rättssäkerheten och överväga om en ersättningsrätt ska införas. De båda syftena ses i utredningen som jämslida.

Utredningen har utgått från de två jämslida skogspolitiska målen om produktion och miljö som vägleder skogspolitiken enligt principen om frihet under ansvar.

Utredningen har därför, i likhet med 1990 års skogspolitiska kommitté, ansett att det funnits skäl att dela in marken efter behovet av hänsyn. Det handlar då om vardagslandskapet, känsliga områden och områden med behov av säkerställande.

Konsekvenser för kommunen

Utredningens förslag berör kommuner i egenskap av fastighetsägare och utövare av viss tillsyn samt i arbetet med planläggning av mark och vatten då fridlysningsbestämmelserna kan aktualiseras.

Vad avser fridlysningsförslagen anges att bedömningen är att förslagen inte får några effekter för kommuner eller regioner, eller innebär några förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter respektive grunderna för kommunernas eller regionernas organisation eller verksamhetsformer.

Förvaltningens synpunkter

Samberedande förvaltningar anser att artskyddsutredningen utgör en gedigen genomgång över relevanta områden inom ramen för det uppdrag som givits, såväl avseende internationell rätt, EU-rätt, nationell rätt samt dess tillämpning och praxis.

Det är positivt att utredningen framför förslag för att förhindra artskyddsbrott, som exempelvis förbud mot privata samlingar av fågelägg och även täpper till håll i lagstiftningen som försvårat arbetet mot illegal handel med hotade djur.

Det är olyckligt att inte direktivet omfattar jakt-, fiske- och skogslagstiftningen även om miljöbalken ska gälla parallellt med dessa sektorslagar. Det skulle ha gett utredningen en större chans att harmonisera lagstiftningen.

Förslaget om livsmiljöunderlaget som ska vägleda beslut om när, var och hur olika former av exploatering får ske är visserligen bra men samberedande förvaltningar hade gärna sett att verktyget "livsmiljöunderlag" som presenteras i utredningen skulle utvecklats ytterligare. Det borde även tillsättas mer resurser för åtgärdsprogram för den biologiska mångfalden, som exempelvis inriktar sig på hotade arter.

Utredningen har lyft fram att Artportalen i nuläget är den viktigaste och mest lättillgängliga källan gällande kunskap om artfynd för markägare, verksamhetsutövare, allmänhet och myndigheter. Samberedande förvaltningar instämmer i detta, där kommunen använder Artportalen i den dagliga verksamheten. Det är positivt att Statskontoret föreslår få i uppdrag att utreda SLU Artdatabankens huvudmannaskap, formella myndighetsroll och funktion som kunskapscentrum för arter och biologisk mångfald samt föreslå en långsiktig finansiering av verksamheten.

Biologisk mångfald och artskydd

Andelen rödlistade arter ökar jämfört med tidigare år och visar på en negativ trend för den biologiska mångfalden i Sverige. Det som påverkar flest rödlistade arter i Sverige är markanvändningen inom jord- och skogsbruket.

Utredningen behandlar fridlysningsbestämmelserna. Fridlysning av en art kan ske antingen genom att Sverige ska uppfylla sina internationella eller EU-rättsliga förpliktelser eller genom att Sverige själv beslutat om det. Dock är fridlysning inte ett tillräckligt instrument för att stärka och skydda mångfalden inom organismgruppen svampar.

Nästan en fjärdedel eller cirka 850 av drygt 10 000 svampar i Sverige är rödlistade. Endast fem arter svampar är fridlysta och inga svampar omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv. Enligt rödlistan är slutavverkning av kontinuitetsskogar den enskilt största påverkansfaktor som utarmar svampfloran på ett storskaligt sätt. Vidare missgynnas svamparter knutna till kvävefattiga miljöer som naturbetesmarker och intilliggande brynmiljöer av igenväxning orsakad av utebliven hävd.

Detta innebär att instrumentet fridlysning, så som det kommer i uttryck för svampar, inte på långa vägar bidrar till en god bevarandestatus av populationer inom denna organismgrupp. Samberedande förvaltningar menar därför att fler nationella arter bör ges samma starka skydd som de arter som skyddas enligt EU-rätten eller att de ska omfattas av denna.

Ett talande exempel för detta är svampen jättemusseron (*Tricholoma colossus*), som finns i Huddinges naturreservat. Enligt Skogsstyrelsen (Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning, 2019) är jättemusseron en mycket bra indikator på skyddsvärd tallskog, svampen bildar *mykorrhiza* (komplexet mellan en svamps svamptrådar och en växts rötter) med tall. Jättemusseron är sannolikt en kvarleva (relikt) på sina växtplatser då nyetablering troligen sker ytterst sällan. Skogsstyrelsen menar också att Sverige och Norge sannolikt har merparten av den europeiska populationen och då därmed ett särskilt ansvar för artens bevarande. Trots detta utomordentligt viktiga bevarandevärde är den inte upptagen i art- och habitatdirektivet eller är fridlyst. Jättemusseronen är dock rödlistad som sårbar (VU).

Ersättning för intrång

Förslaget i utredningen om ersättning innebär att det nu finns en möjlighet för markägare att få ersättning för intrång i pågående markanvändning när ett beslut

tas om skydd av fridlysta arter. Samberedande förvaltningars förhoppning är att utredningens ersättningsförslag bidrar till att minska konflikter gällande markanvändning och bevarande av biologisk mångfald samt öka legitimiteten av artskyddet.

Hållbarhetsaspekter och barnrätten

Utredningens förslag bedöms ha positiv inverkan på miljön, något som i sin tur även är positivt för barns hälsa och välmående.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förslag till beslut bedöms inte medföra några ekonomiska eller juridiska konsekvenser utöver vad som redovisats ovan vad gäller konsekvenser av ett eventuellt framtida genomförande av utredningens förslag.

Toralf Nilsson
Teknisk direktör

Tove Bodin
Administrativ chef

Bilagor

- Bilaga 1. Sammanfattning av betänkande *Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar*, SOU 2021:51
- Bilaga 2. Remissmissiv från kommunstyrelsen
- Bilaga 3. Remissmissiv från Miljödepartementet

Länk till hela betänkandet: [Skydd av arter - vårt gemensamma ansvar - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/491315/publications/2021/08/skydd-av-arter-vart-gemensamma-ansvar)

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen